

İSİM (AD)

Canlı, cansız bütün varlıkları, kavramları tanıtmaya yarayan kelimelere isim denir. Örnek: Ağaç, su, ev, İstanbul, Kuveyt, Anadolu, Enver, Karadeniz, koşu, gidiş vb. İsimler çeşitli yönlerden sınıflara ayrılırlar.

1.Varlıkların Verilişine Göre İsimler

a. Özel İsim: Dünyada tek olan, diğer varlıklar içinde tıpa tıp bir benzeri olmayan varlıklara verilen isimlerdir. Örnek, Atatürk, Türkiye, Merkür, İstanbul, Tekir, Japonlar, İslamiyet, Küçük Ağa, Türk Dil Kurumu...

b. Cins İsim: Aynı cinsten, aynı türden olan varlıkların ortak isimleridir. Örneğin şekilleri, renkleri, boyutları farklı bile olsa yazma işine yarayan cisimlere kalem denir. Örnek, kalem, ağaç, insan, ev, çocuk, sevgi, hüznün, korku, heyecan...

2.Maddelerine Göre İsimler

a. Somut isim: Türkçede bazı sözcükler beş duyumuzun (görme, dokunma, işitme, koklama, tatma)“herhangi birisi ile” algılanabilen varlıkları karşılar. Böyle sözcüklere somut anlamlı sözcükler denir. Örnek, Kalem, ağaç, sıcak, hava, Mehmet, su, toprak, yeşil...

b. Soyut isim: Türkçe sözcüklerin bazıları da beş duyumuzun “herhangi birisi ile” algılayamadığımız varlıkları karşılar. Böyle sözcüklere soyut anlamlı sözcükler denir. Bunların varlığını aklımız ve hislerimizle algılayabiliriz. Örnek, Allah, sevgi, neşe, hüznün, cesaret, güzellik, barış, korku, iyilik, şüphe...

Hazırlayan: astagos

Uyarı: Bazı somut anlamlı kelimeler kullanıldıkları cümleye göre soyut anlam, soyut anlamlılar da somut anlam kazanabilirler.

“Yol” sözcüğü somut olduğu halde

➤ Bu işi yapmanın bir **yolu** olmalı. (Yol soyut oldu.)

“sevgi” sözcüğü soyut olduğu halde

➤ **Sevgi** en sevdiğim arkadaşımıdır. (Sevgi somut oldu.)

Uyarı: Bazı somut anlamlı sözcükler aldığı ekle soyut anlam, soyut anlamlı sözcükler de aldığı ekle somut anlam kazanabilirler.

➤ “insan” somut anlamlı bir sözcüktür. “-lık” eki aldığıda soyut olur. “insanlık”

➤ “korku” soyut anlamlı bir sözcüktür. “-lık” eki aldığıda somut olur. “korkuluk”

3.Varlıkların Sayısına Göre İsimler

a. Tekil isim: Bir tek varlığı veya kavramı karşılayan isimlerdir. Örnek, çocuk, ağaç, ev, çiçek, kır, insan...

b. Çoğul isim: Tekil isimlere -ler, -lar çoğul eki getirilerek onları çoğul isim yaparız. Örnek, çocuklar, ağaçlar, evler, çiçekler, insanlar...

c. Topluluk ismi: Yapı itibarıyla tekil gibi görünen fakat anlamca birden fazla kavramı ifade eden isimlerdir. Örnek, ordu, sürü, orman, sınıf, millet, demet, deste... Topluluk isimleri çoğul eki alabilir. Örnek, sürüler, ormanlar...

İsimler	Varlıkların Verilişine Göre		Maddelerine Göre		Varlıkların Sayılarına Göre		
	Özel	Tür (Cins)	Somut	Soyut	Tekil	Çoğul	Topluluk
kitaplar		X	X			X	
korku		X		X	X		
köpek							
orman							
ev							
Mevlana							
güzellik							
insan							
gül							
Atatürk							
saatler							
çocuk							
siyah							
ordu							
hüznün							
çiçekler							
aile							
Türkiye							
heyecan							
Gül							
sevgi							

İSİMLERDE KÜÇÜLTME

İsimlerde küçültme şu eklerle yapılır.

-cık: mehmetçik, adacık, kedicik

-cağız: adamcağız, çocukcağız, kadıncağız

-ce: büyükçe, irice, dostça

-()msi: mavimsi, ekşimsi

-()mtrak: ekşimtrak, mavimtrak

İSİM TAMLAMALARI

1. Belirtili İsim Tamlaması

İsim tamlamasının her iki ögesinin de tamlama eklerine aldığı tamlamalardır.

İSİM + İSİM

Tamlayan eki

-ın, -in, -un, -ün

Tamlanan eki

-ı, -i, -u, -ü

Kapının kolu, İstanbul'un tarihi, evin bahçesi, sınıfın panosu, evin yolu, havuzun dibi...

NOT: Belirtili isim tamlamalarında tamlayan ile tamlanan arasına bir veya birden fazla sözcük girebilir.

Kitabın yırtık sayfası / Sınıfın yeni panosu

NOT: Belirtili isim tamlamalarının tamlayıcı ya da tamlananı zamir olabilir. "Ben" ve "biz" kişi zamirlerinde tamlayan eki ve tamlanan eki "-im ve -imiz" şeklinde değişiklik gösterebilir.

Bizim evimiz, benim kararım, oda(n)ın biri ...

NOT: Belirtili ad tamlamalarında, tamlanan belgisiz zamir, tamlayan eki (-in) yerine (-den) eki kullanılabilir:

Çocukların birkaçı yoktu.

Çocuklardan birkaçı yoktu.

2. Belirtisiz İsim Tamlaması

Sadece tamlananın ek aldığı isim tamlamalarıdır.

İSİM + İSİM

Tamlayan eki

Ek almaz

Tamlanan eki

-ı, -i, -u, -ü

Güneş gözlüğü, Amasya elması, Türkçe öğretmeni, el emeği, göz nuru, gül bahçesi, Türk askeri...

NOT: Belirtisiz isim tamlamalarında tamlayan ile tamlanan arasına hiç bir sözcük girmez. Bu kurala aykırı kullanımlar bulunmaktadır fakat yanlış olarak değerlendirilir.

İstanbul eski milletvekili (Yanlış)

Eski İstanbul milletvekili (Doğru)

NOT: Belirtisiz isim tamlaması halinde olan yer ve mekân adları da vardır.

İstanbul Boğazı, Dolmabahçe Sarayı, Tuz Gölü...

NOT: Bazı birleşik kelimeler belirtisiz isim tamlaması şeklinde oluşturulmuşlardır.

Hanimeli, kuşburnu, keçiyoynuzu, kargaburnu...

3. Zincirleme İsim Tamlaması

İkiden daha fazla ismin birbirini tamlamasıyla oluşan isim tamlamalarıdır. İSİM + İSİM + İSİM ...

Şehir-in hava-(s)ı-(n)ın kirliliğ-i

- Çınar ağacının gölgesi, Çocuğun sırt çantası
- Öğretmenin çantasının büyüklüğü
- Ağacın yapraklarının rengi
- Teyzemin kardeşinin gelini

Cümleler	Belirtili İsim T.	Belirtisiz İsim T.	Zincirleme İsim T
Saatin pili bitmiş.			
Çayın demi çok güzel olmuş.			
Ehliyet sınavı bitti.			
Türkçe öğretmeni gelmedi.			
Cep telefonu sağlığa zararlı.			
Proje ödevinin kapağı yırtıldı.			
Filmin sonu çok acıktıydı.			
Okul çantası çok ağır.			
Gömleğin düğmesi söküldü.			
Ev temizliğinin zamanı geldi.			

1. Aşağıdakilerden hangisinde diğerlerinden farklı bir isim tamlaması vardır?

- A) Gazete kâğıdının fiyatı artmadı.
- B) Annemin gözlüğünü gördün mü?
- C) Kardeşimin notları yükselmiş.
- D) Saçının rengi biraz açılmış.

2. Aşağıdakilerden hangisinde belirtisiz isim tamlaması vardır?

- A) Romanın konusu onu büyülemiş.
- B) Uzun bilet kuyruklarından sıkıldım.
- C) Bankadan parasının çoğunu çekti.
- D) Kötü günler insanın canını sıkıyor.

3. Aşağıdakilerden hangisinde isim tamlaması yoktur?

- A) Evin önünde siyah bir araba durdu.
- B) Yangının dumanı boğazımı yaktı.
- C) Her şeyin kötüsü beni bulur.
- D) Güneşli günler bizi bekliyor.

4. Aşağıdaki tamlamalardan hangisi farklıdır?

- A) yolun sonu
- B) Türk dili
- C) evin penceresi
- D) Ayşe'nin saç

5. Aşağıdaki cümlelerdeki isim tamlamalarından hangisi farklıdır?

- A) Vazoyu masa üstüne koymuş.
- B) Babamın arabası kaza yaptı.
- C) Perşembenin gelişi çarşambadan bellidir.
- D) Aslı'nın saçları dökülmüş.

6. Aşağıdakilerden hangisinde zincirleme isim tamlaması vardır?

- A) Kitabın yazıları çok küçük, okuyamıyorum
- B) Yatak örtüsünün desenleri ne güzelmiş.
- C) Daha çok macera filmlerini severim.
- D) Cuma günü Gelibolu belgeseline gidiyoruz.

7. Aşağıdakilerden hangisinde farklı bir isim tamlaması vardır?

- A) Su bardağını annesine uzattı.
- B) Çamaşır makinesini kapatmayı unutmuş.
- C) Ev kirasını yatırma vakti geldi.
- D) Sevginin gücü belli olur.

8. "Ada" kelimesi aşağıdaki cümlelerin hangisinde farklı bir isim tamlaması oluşturmuştur?

- A) Garson bize iki ada çayı yapar mısınız?
- B) Siz hiç ada tavşanı yediniz mi?
- C) Balıkçılar adanın öteki kıyısına geçtiler.
- D) Ada soğanını çok sevdiğini söylüyordu.

1.A 2.B 3.D 4.B 5.A 6.B 7.D 8.C

Hazırlayan: astagos